

Sygn. akt: I C 403/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 października 2019 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym: Przewodniczący sędzia Juliusz Ciejek

	Protokolant: sekretarz sądowy Justyna Szubring
--	--

po rozpoznaniu w dniu 29 października 2019 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. M.**

przeciwko (...) **Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S.**

o pozbawienie wykonalności tytułów wykonawczych

I. powództwo oddała,

II. nie obciąża powódki kosztami procesu na rzecz pozwanej,

Sygn. akt I C (...)

UZASADNIENIE

Powódka J. M. w dniu 12 lipca 2019 r. wniosła pozew przeciwko (...) Spółce z o.o. w S. o pozbawienie wykonalności:

- w całości tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w O. w sprawie o sygn. akt (...), opatrzonego klauzulą wykonalności postanowieniem z dnia 4 grudnia 2001 r.,

- w całości tytułu wykonawczego w postaci postanowienia Sądu Rejonowego w O. z dnia 30 września 2009 r. w sprawie (...),

- w całości tytułu wykonawczego w postaci postanowienia Sądu Rejonowego w S. dnia 9 września 2015 r. w sprawie (...), opatrzonego klauzulą wykonalności dnia 10 grudnia 2015 r.,

- postanowienia Sądu Okręgowego w O. z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności dnia 29 września 2017 r.

Nadto domagała się zasądzenia na jej rzecz od pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu podała, że wraz z M. W. (1) i J. D. (1) zaciągnęła kredyt w (...)im. F. S. w G.. W 2001 roku wydano z tego tytułu przeciwko nim nakaz zapłaty na łączną kwotę 16.483,51 zł, który nie został spłacony, wysokość odsetek, która narosła od tej sumy przez 18 lat wynosi 123.533,16 zł. Powódka już od 1999 r. pozostawała bez pracy. Nie jest w stanie spłacić tak dużej należności. Chciałaby podjąć pracę i spłacić należność główną. Obecnie jednak opiekuje się schorowaną matką i nie jest w stanie podjąć żadnej pracy. Pozostali dłużnicy nie podejmują działań

zmierzających do spłaty długu, a z obecnym wierzycielem nie idzie się porozumieć. Do pozwu dołączyła szereg kopii tytułów wykonawczych, w tym nie objęty powództwem tytuł w sprawie(...). (k. 4-12).

Pozwana (...) Spółka z o.o. w S. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew podniosła, że niedopuszczalne jest wytoczenie powództwa odnośnie nakazu zapłaty wydanego w sprawie (...)z uwagi na to, że świadczenie objęte tym nakazem dotyczy innego wierzyciela. Podała, że powódka nie posiada uprawnień do domagania się pozbawienia pozostałych tytułów wykonalności w całości, albowiem nie ma uprawnień do występowania w imieniu pozostałych dłużników solidarnych. Tytuł wydany w sprawie(...)nie dotyczy powódki, a J. D. (1), brak jest więc legitymacji czynnej powódki w tym zakresie. Co do pozostałych zarzutów, to podała, że powódka nie wywiązała się z obowiązku spłaty należności i z tego tytułu jej zadłużenie wynosi obecnie 147.855,84 zł o odsetkami, kosztami procesu i kosztami egzekucyjnymi, co jest konsekwencją braku spłaty zadłużenia. Z chwilą częściowego wyegzekwowania świadczenia gaśnie wykonalność tytułu wykonawczego i nie jest możliwe pozbawienie go wykonalności co do części już wyegzekwowanej. Powództwo nie opiera się na żadnej ze wskazanych w art. 840 § 1 k.p.c. podstaw prawnych. Rzekome naruszenie zasad współzycia społecznego nie może stanowić podstawy do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności, a powódka nigdy nie podjęła działań zmierzających do porozumienia z wierzycielem. (k. 35-39).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka była zatrudniona w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku w należącej do (...) Spółce z o.o. o nazwie (...). Pracowała tam najpierw na podstawie umowy o pracę, a następnie po aresztowaniu J. D. (1), została prezesem tej firmy. Dla potrzeb prowadzonej działalności wzięty został kredyt w (...)im. (...) S. w G.. Powódka była współkredytobiorcą, względnie poręczycielem tego kredytu. Kredyt nie był spłacany.

Od 1999 r. powódka pozostaje bez pracy. Nie ma środków na zapłatę należności. Obecnie opiekuje się schorowaną matką i nie jest w stanie podjąć żadnej pracy. Pozostali dłużnicy nie podejmują działań zmierzających do spłaty długu.

(niezaprzeczone)

W dniu 27 kwietnia 2001 roku Sądu Rejonowego w Olsztynie wydał w sprawie o sygn. akt (...), z tego tytułu na rzecz (...)im. F. S. w G. przeciwko powódce i pozostałym dłużnikom, to jest J. D. (1) i M. W. (2) nakaz zapłaty na kwotę 16.483,51 zł z odsetkami umownymi i kosztami procesu. Opatrzono go klauzulą wykonalności postanowieniem z dnia 4 grudnia 2001 r.

(dowód: kopia nakazu z klauzulą k. 8)

W dniu 30 września 2009 roku Sądu Rejonowego w O. nadał w sprawie o sygn. akt (...), na rzecz (...) Spółka z o.o. w S. klauzulę wykonalności wydanemu w sprawie o sygn. akt(...)prawomocnemu tytułowi wykonawczemu w związku z przejściem na ten podmiot uprawnień (...)im. (...) S. w G. wynikających ze wskazanego tytułu. Dodatkowo zasądzono od dłużników na rzecz wierzyciela kwotę 134,32 zł. Opatrzono je klauzulą w dniu 14 października 2019 r.

(dowód: kopia nakazu z klauzulą k. 10)

W dniu 28 kwietnia 2010 roku Sądu Rejonowego w L.wydał w sprawie o sygn. akt (...), na rzecz (...)w W. przeciwko powódce nakaz zapłaty na kwotę 90.961,49 zł z kosztami procesu. Opatrzono go klauzulą wykonalności postanowieniem z dnia 17 czerwca 2009 r.

(dowód: kopia postanowienia z klauzulą k. 10)

W dniu 9 września 2015 r. Sądu Rejonowego w S. w sprawie o sygn. akt (...), egzekucyjnej (...) (...) Spółki z o.o. w S. zwolnił z funkcji kuratora nieznanego z miejsca pobytu dłużnika J. D. (2) i przyznał mu wynagrodzenie. Zasądził od J.

D. (1) na rzecz wierzyciela kwotę 1.230 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. Opatrzono je klauzulą wykonalności dnia 10 grudnia 2015 r.,

(dowód: kopia postanowienia z klauzulą k. 47)

W dniu 11 sierpnia 2017 r. Sądu Okręgowy w O. w sprawie o sygn. akt (...), zmienił zaskarżone postanowienie Sądu Rejonowego w S.z dnia 19 maja 2017 r. wydane w sprawie (...)dotyczące skargi wierzyciela na czynność komornika w sprawie egzekucyjnej (...). Zasadził od dłużników (w tym i powódki) na rzecz wierzyciela (...) Spółki z o.o. w S. kwotę 330 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. Opatrzono je klauzulą wykonalności dnia 29 września 2017 r.

(dowód: kopia postanowienia z klauzulą k. 11)

Zawiadomieniem z dnia 28 maja 2019 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w O. M. K. zawiadomił powódkę o wszczęciu egzekucji na podstawie tytułu wykonawczego w postaci:

- nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w O.w sprawie o sygn. akt (...), opatrzonego klauzulą wykonalności postanowieniem z dnia 4 grudnia 2001 r.,

- postanowienia Sądu Rejonowego w O.z dnia 30 września 2009 r. w sprawie (...),

- postanowienia Sądu Rejonowego w S.z dnia 9 września 2015 r. w sprawie (...), opatrzonego klauzula wykonalności dnia 10 grudnia 2015 r.,

- postanowienia Sądu Okręgowego w O. z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności dnia 29 września 2017 r.,

- postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w S.z dnia 16 czerwca 2016 r. w sprawie (...),

- postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w S. z dnia 7 listopada 2017 r. w sprawie (...)

- postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w O.z dnia 2 listopada 2005 r. w sprawie (...)

- postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w S. z dnia 27 października 2016 r. w sprawie (...),

(dowód: zawiadomienie k.7)

Roszczenie objęte nakazem zapłaty z dnia 27 kwietnia 2001 r. nie zostało dotąd wyegzekwowane.

(bezsporne)

Sąd zważył, co następuje:

W świetle ustalonych okoliczności faktycznych sprawy powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie z uwagi na brak przesłanek z art. 840 k.p.c.

W toku niniejszego procesu powódka domaga się pozbawienia wykonalności tytułów wykonawczych w postaci:

a) w całości tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w (...)w sprawie o sygn. akt (...), opatrzonego klauzulą wykonalności postanowieniem z dnia 4 grudnia 2001 r.,

b) w całości tytułu wykonawczego w postaci postanowienia Sądu Rejonowego w O.z dnia 30 września 2009 r. w sprawie(...),

c) w całości tytułu wykonawczego w postaci postanowienia Sądu Rejonowego w S.z dnia 9 września 2015 r. w sprawie(...), opatrzonego klauzula wykonalności dnia 10 grudnia 2015 r.,

d) postanowienia Sądu Okręgowego w O. z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności dnia 29 września 2017 r.

Zgodnie z art. 840 § 1 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli:

1) przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście;

2) po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, na zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zgłoszenie tego zarzutu w sprawie było z mocy ustawy niedopuszczalne, a także na zarzucie potrącenia;

Trzeba przy tym podkreślić, że z punktu widzenia rozstrzygnięcia o żądaniu pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego istotne znaczenie ma, że powództwo dotyczy orzeczeń sądów. W sytuacji, gdy tytuł egzekucyjny korzysta z powagi rzeczy osądzonej (orzeczenie sądu oraz orzeczenia zrównane z nim pod względem skutków) rodzi to skutki prawomocności materialnej orzeczeń sądowych. Z mocy art. 365 § 1 k.p.c. prawomocne orzeczenia sądowe wiążą nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz także inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach przewidzianych w ustawie także inne osoby. Na podstawie art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. dłużnik nie może zmierzać do wzruszenia prawomocnego rozstrzygnięcia sądu.

Powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego obejmującego prawomocne orzeczenie sądu może być oparte wyłącznie o przepis art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Przywołany przepis pozwala na pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego tylko w sytuacji, gdy po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane, a gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie. Dłużnik może więc powoływać się tylko na zdarzenia mające miejsce po powstaniu tytułu egzekucyjnego, a nie na zdarzenia poprzedzające jego wydanie.

Jak słusznie podkreśla się w orzecznictwie, nie mogą być podstawą powództwa opozycyjnego zarzuty skierowane przeciwko orzeczeniu, zmierzające do zmiany jego treści. Przedmiotem rozpoznania w sprawie wszczętej powództwem opozycyjnym nie mogą być zdarzenia istniejące przed powstaniem tytułu korzystającego z powagi rzeczy osądzonej, gdyż wówczas jego uwzględnienie prowadziłoby do zanegowania tej powagi i zakwestionowania prawomocnych orzeczeń, co jest niedopuszczalne. Sąd rozpoznający powództwo opozycyjne jest bezwzględnie związany wyrokiem wydanym w sprawie między wierzycielem a dłużnikiem co do ustalonego w sentencji obowiązku świadczenia. Z tego względu – przy orzekaniu na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., gdy tytułem egzekucyjnym jest orzeczenie sądu – uwzględnia wyłącznie zdarzenia, które nastąpiły po wydaniu tego wyroku (zob. m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 20 lutego 2013r., sygn. akt I ACa 1168/12, LEX nr 1311983, Sadu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 18 grudnia 2012r., sygn. akt I ACa 1215/12, LEX nr 1259687).

Dłużniczka skierowała swoje powództwo przeciwko tytułom będącym właśnie orzeczeniami sądów.

Na wstępie trzeba wskazać, że rację ma pozwany co do niedopuszczalności żądania powódki w zakresie pozbawienia tytułów wykonawczych wykonalności w całości, w sytuacjach gdy jest ona jedynie współdłużniczką. Nie ma ona legitymacji do występowania w imieniu pozostałych dłużników i o tyle jej roszczenie jest oczywiście bezzasadne.

Ponadto, jak to trafnie poniósł pozwany, powódka nie jest dłużniczką z tytułu wydanego w sprawie (...) (punkt c – powyższego zestawienia). Jej powództwo w tym zakresie jest też oczywiście bezzasadne.

Z drugiej jednak strony, aczkolwiek powódka dołączyła do akt kopię wydanego przeciwko niej przez Sąd Rejonowy w L. w sprawie o sygn. (...), na rzecz (...)w W., nakazu zapłaty na kwotę 90.961,49 zł z kosztami procesu, to jednak w pozwie nie żądała pozbawienia wykonalności tego tytułu. Z tego względu nietrafne są zarzuty pozwanego w tym przedmiocie.

W tym miejscu należy jeszcze raz podkreślić, że powództwo przeciwegzekucyjne z art. 840 k.p.c. jest szczególnym rodzajem obrony w postępowaniu egzekucyjnym. Sąd jest związany w kontradiktoryjnym procesie treścią podniesionych zarzutów, które dłużnik, jako inicjator postępowania, podnosi przeciwko wierzycielowi w treści pozwu, ze skutkiem przewidzianym w art. 843 § 3 k.p.c. Dłużnik nie ma kompetencji, żeby kwestionować istnienie obowiązku stwierdzonego w tytule egzekucyjnym będącym orzeczeniem sądu. Zakaz ten, jak słusznie podnosi się w orzecznictwie, stanowi konsekwencję prawomocności materialnej wyroku. W jej wyniku sąd rozpoznający powództwo opozycyjne nie tylko jest bezwzględnie związany treścią zawartą w sentencji orzeczenia, które wydano w sprawie między wierzycielem a dłużnikiem. Powinien on nadto uznać za sprekludowane wszelkie okoliczności i oparte na nich zarzuty lub wypływające z nich wnioski, które istniały i dały się sformułować w chwili zamknięcia rozprawy, lecz strona skutecznie ich nie podniosła lub nie przytoczyła („wykluczające działanie prawomocności”). Zaprezentowane wyżej skutki prawomocności są przy tym niezależne od tego, czy dłużnik ponosi winę w zaniechaniu. (patrz: I ACa 596/18 - wyrok SA Białystok z dnia 07-11-2018)

Powódka, poza bardzo lakonicznym opisaniem swojej trudnej sytuacji, nie podniosła w istocie żadnego z zarzutów mogących doprowadzić do skutecznego zniweczenia treści zaskarżonych orzeczeń w całości lub w ich części. To na niej, jako osobie, która z danego faktu wywodzi skutki prawne, spoczywa ciężar nie tylko sformułowania zarzutu, ale i jego udowodnienia w toku procesu.

Stosownie do art. 843 § 3 w pozwie powód powinien przytoczyć wszystkie zarzuty, jakie w tym czasie mógł zgłosić, pod rygorem utraty prawa korzystania z nich w dalszym postępowaniu. Wskazany tym przepisem system prekluzji dotyczy prekluzji dowodowej i może wywierać określone, negatywne dla strony skutki w konkretnym postępowaniu tylko w takim zakresie, a nie może być traktowany jako źródło ograniczeń w przedmiocie kształtowania podstawy faktycznej kolejnych, nawet procesowo tożsamy, powództw. Przepis art. 843 § 3 k.p.c. łączy prekluzję w przedmiocie zgłaszania zarzutów wyłącznie z postępowaniem wszczynanym wniesieniem konkretnego pozwu, opartego na wskazanej w nim podstawie faktycznej. Użyte w tym przepisie słowo „pозew” oznacza pismo procesowe wszczynające postępowanie w konkretnej sprawie i dlatego przewidziane w art. 843 § 3 k.p.c. ograniczenia odnoszą się mogą wyłącznie do toku tego właśnie postępowania, którego zapewnieniu sprawnego prowadzenia mają służyć. (patrz: I ACa 971/14 - wyrok SA Gdańsk z dnia 08-04-2015)

Z treści wyjaśnień powódki nie wynika aby zaciągając zobowiązanie będące źródłem nakazu zapłaty z 27 kwietnia 2001 r. działała jako konsument. Informacje w tym przedmiocie są dość lakoniczne. Powódka nie wie czy była współkredytobiorcą, czy też jedynie poręczycielem. Analiza kalendarium czynności, która wynika z akt sprawy, wskazuje, że pomimo upływu 18 lat od powstania pierwszego tytułu wykonawczego, przez cały czas toczyły się czynności aktualizujące ten i następne tytuły wykonawcze ((...)).

Należy tu też podkreślić, że wejście w życie nowych przepisów prawnych, w świetle których inaczej zostały unormowane sporne zagadnienia rozstrzygnięte prawomocnym tytułem wykonawczym, nie jest w rozumieniu art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. zdarzeniem uzasadniającym pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, chyba że nowy przepis wyraźnie stwierdza wygaśnięcie wcześniej ustalonych zobowiązań (wyr. SN z 11.10.1972 r., II CR 385/72, L.).

Sama trudna sytuacja życiowa powódki i oparcie żądania na zasadach współżycia społecznego, nie mogą prowadzić do pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego. Jak to bowiem stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 lutego 2019, przepis art. 5 k.c., nie może być samodzielną podstawą powództwa opozycyjnego, gdyż nie może doprowadzić do trwałego pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności. (patrz: V CSK 353/18)

Trzeba w tym miejscu kolejny raz podkreślić, że przewidziana w art. 843 § 3 k.p.c. prekluzja w przedmiocie zgłaszania zarzutów dotyczy wyłącznie konkretnego pozwu, opartego na wskazanej w nim podstawie faktycznej. Celem

szybkiego rozpoznania tego typu powództwa ustawodawca podniósł wymogi formalne inicjatorowi tego postępowania i ograniczył sądowi możliwość działania za stronę, czy też „domyślania się” zarzutów.

Z drugiej jednak strony dłużnik ma zawsze możliwość wytoczenia kolejnego powództwa w trybie tego przepisu, jeżeli od daty powstania tytułu wykonawczego pojawią się okoliczności niweczące go w całości lub w części, a on zechce się na nie powołać w stosownym trybie.

Z uwagi na powyższe okoliczności powództwo w niniejszej sprawie oddalono jako bezzasadne.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. Powódka jest w szczególnie trudnej sytuacji majątkowej i życiowej. Ma 53 lata, od wielu lat nie pracuje. Zajmuje się obłożnie chorą matką. Nie ma żadnego dochodu, ani majątku. Ciężące na niej zobowiązania przekraczają nie tylko jej możliwości majątkowe, ale i czynią mało prawdopodobną perspektywę jakiegokolwiek jej poprawy w dającej się przewidzieć przyszłości. Dotychczasowe działania wierzycieli okazały się bezskuteczne mimo upływu lat i podejmowanych sukcesywnie czynności.

W tej sytuacji, biorąc pod uwagę sytuację życiową powódki i okoliczności powstania zobowiązania, Sąd uznał, że zachodzą szczególne okoliczności, aby nie obciążać powódki kosztami procesu na rzecz pozwanego.